

**نیروی هوایی ارتش
جمهوری اسلامی ایران**

تاریخ نبردهای هوایی دفاع مقدس

جلد هشتم

نبردهای هوایی بهار ۱۳۶۰

عملیات راهبردی بمباران (اچ-۳)

مرکز مطالعات راهبردی نهاجا

گروه مؤلفین: علیرضا نمکی عراقی و همکاران

۱۳۹۹

عنوان و نام پدیدآور	تاریخ نبردهای هوایی دفاع مقدس [کتاب] / مولفین علیرضا نمکی عراقی ... (و دیگران).
مشخصات نشر	تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی هوایی، مرکز انتشارات راهبردی، ۱۳۹۳ -
مشخصات ظاهری	ج: مصور، جدول، نمودار، عکس.
شابک	ج ۱: ۲۲۰۰۰۰ ریال؛ ج ۲: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۵۵۰-۵-۴۱؛ ج ۳: ۲۳۰۰۰۰ ریال؛ ج ۴: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۹۵۴-۶-۴؛ ج ۵: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۹۵۴-۷-۱؛ ج ۶: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۸۹-۳-۰۶؛ ج ۷: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۸۹-۴-۰۷؛ ج ۸: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۸۹-۵-۰۵؛ ج ۹: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۹۶-۹۳-۰۷؛ ج ۱۰: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۹۶-۱۰-۵
وضعیت فهرست نویسی	فاپا
یادداشت	مولفین علیرضا نمکی عراقی، رضا رمضان، حسین خلیلی، علیرضا جواهری.
یادداشت	ج ۴ و ۶: چاپ اول: زمستان (۱۳۹۶).
یادداشت	ج ۷-۸: چاپ اول: (فبیا).
مندرجات	ج ۱: از انقلاب اسلامی تا آغاز تهاجم سراسری عراق - ج ۲: عملیات هوایی اولین پاسخ - ج ۳: عملیات کمان - ۹۹ موسوم به ۱۴۰۱ فادی و انهدام نیروی هوایی دشمن - ج ۴: انهدام مراکز حیاتی و عقبه دشمن - ج ۵: نبردهای هوایی علیه نیروی زمینی دشمن - جنگ با تانکها - ج ۶: عملیات مروارید و نصر: نبردهای هوایی آذر و دی ماه ۵۹ - ج ۷: نبردهای هوایی بهمن و اسفند ۱۳۸۹: آمادگی برای حمله به الولید - ج ۸: نبرد هوایی بهار ۱۳۹۰: عملیات راهبردی بمباران (اچ - ۳)
موضوع	موضوع: تاریخ
موضوع	موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۱-۱۳۶۷ - ارتش
شناسه افزوده	نمکی عراقی، رضا، ۱۳۲۴ -
شناسه افزوده	ایران. ارتش. نیروی هوایی. مرکز مطالعات راهبردی. مرکز انتشارات
رده بندی کنگره	۱۳۹۳ ز ۲۰ ۱۱۹۴ D
رده بندی دیویی	۰۰۹۵۵/۳۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۳۳۹۱۲۲۲

مؤلفین: سرتیپ^۲ خلیبان علیرضا نمکی عراقی و همکاران سرتیپ^۱ حسین خلیلی

ویرایش تخصصی: حسین خلیلی

ویرایش ادبی: علیرضا شریفی پور

مدیریت حفظ آثار و ارزش های دفاع مقدس: حمیدرضا چگینی

نوبت چاپ: اول- ۱۳۹۹

هماهنگی چاپ: احمد ملکی

طراحی جلد و صفحه آرایی: علیرضا عشقی فکور

قیمت: ۸۵۰۰۰۰ ریال

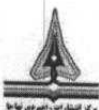
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

ناشر: مرکز انتشارات راهبردی

نشانی: تهران، خیابان پیروزی، ستاد نیروی هوایی ارتش ج.ا.ایران، دفتر پژوهش های نظری و مطالعات راهبردی نهجا،

تلفن: ۳۵۷۴۳۱۵۹-۰۹-۳۳۳۳۱۰۰۹؛ کد پستی: ۱۷۶۵۳۴۲۴۳۱

حق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است

گذر زمان و بهره‌گیری فزاینده از فناوری‌های نوین در عصر اطلاعات به‌تندی درحالی‌که دگرگونی است که این امر حتی به‌گونه‌ای روایت‌های تاریخی را هم متأثر نموده و بدان سرعت بخشیده و بازخوانی تاریخ را به امری الزام‌آور مبدل ساخته است. به همین جهت شناخت جدید نسبت به پدیده‌های تاریخی با سازوکارهای دفاعی-امنیتی و گرایش به‌سوی فرهنگ و باورهای دینی، شرایطی را رقم‌زده است که در آن باید همه پدیده‌ها به‌ویژه وقایع تاریخی را با دیدگاه‌ها و تحلیل‌های نوین نگریست.

با چنین نگرشی تبیین نقش پراثر و ارزشمند نه‌جا به‌ویژه در سلسله عملیات پیروز از شکست حمر آبادان تا آزادسازی خرمشهر حائز اهمیت ویژه در دوران دفاع مقدس تلقی شده و می‌تواند علاوه بر علاقه‌مندان، پژوهشگران و خوانندگان گرامی، همچنین برای دست‌اندرکاران، برنامه‌ریزان، تصمیم‌سازان و تصمیم‌گیرندگان سامانه دفاعی-امنیتی میهن اسلامی بسیار مفید و ثمر بخش واقع گردد.

در این راستا می‌بایست اذعان داشت که نگارش تاریخی که تاریخ سازان با خون خویش بر صفحات روزگار درج کرده‌اند با قلم دفتر و دوات چیزی در حد ساختن یک بوم برای نقاشی چیره‌دست است و نه بیشتر. لحظات طاقت‌فرسای بیم و امید در میان آتش خون و در زمین و آسمان، آن آسمانی که جولانگاه شیرردانی از تبار فرشتگان بود، تنها در سینه آن دلاورمردان و در دیوان خداوندی‌اش به درستی ثبت شده و آنچه ما امروز بر این صفحات رقم و قلمی کرده‌ایم، تمام آن‌ها حقایق و دقایق دوران دفاع مقدس نیست. آنچه که باعث رضایت خدا، خلق و قلم‌فرسایان این نوشتار می‌شود بنا بر دین به راستی و درستی است که تنها سرمایه و بضاعت کار تدوین‌گران این مجسمه ناچیز ولی قطعاً بالارزش است. چنانچه ما نویسنده نبودیم و هرگز هنرمند و کارگردان عرصه‌های فرهنگی نبوده‌ایم. شاید پیوند میان شاخ‌های از درخت تناور تعهد نیاکان شریف به مرزداري و پاسداری از مرز و بوم وطن با همه آن خشونت‌های نظامی‌گری از یک سو و شاخ‌های از درخت کهن‌سال اما لطیف فرهنگ و ادب پارسی از سوی دیگر راهی بر ما گشوده باشد تا

تنها پاسخی برای نسل‌های آینده و پژوهندگان کنجکاو در برابر پرسش‌های فراوان و بی‌شمار آنان در مورد سرگذشت و آثار به جای مانده از پدران هوانوردشان در نبردهای هوایی دوران دفاع مقدس در سر دارند، فراهم آورده باشیم.

به راستی مقایسه شکوه آسمان خدا در برابر آفرینش آن دل‌های پاک در سینه آن مردانی که خدعه و نیرنگ را می‌دیدند و می‌دانستند که داوران این میادین را باور نبود، اما نظر بر آسمان دوختند و دندان‌ها را بر هم فشردند و از تمامی امتیازات فرهنگی و اقتصادی، حتی جان خویش گذاشتند تا این تاریخ را آفرینند، چیزی در حد مقایسه برج میلاد و آسمان‌خساره‌ها نیست. این چیزی است که اکنون که این تاریخ را می‌نگاریم تازه می‌بینیم.

حکایت دفاع مقدس، نیروی هوایی، این کتاب و ارتباط آن با تاریخ هوانوردی و نبردهای هوایی ایران، حکایت این غزل لسان‌الغیب خواجه شیراز است که می‌فرماید:

نه هرکه چهره برافروخت ببری داند نه هرکه آینه سازد سکندری داند
نه هرکه طرفه کله کج نهاد و ندانست کلاه‌داری و آیین سروری داند
تو بندگی چو غلامان به شرط مرگش که دوست خود روش بنده‌پروری داند
غلام هست آن رند عافیت سوزم که در نداصفتی کیمیاگری داند
وفا به عهد نکو باشد از پیام‌موزی و گره هر که تهنیتی ستمگری داند
هزار نکته باریکتر از مو اینجاست نه هرکه سر برایش قلندری داند
مدار نقطه بینش ز خال توست مرا که قدرگوهر یک‌دانه بنوه‌ری داند
به قدر چهره هر آنکس که شاه خوبان شد جهان بگیرد اگر دادگر ببری داند

به هر روی که بنگرید ما را هرگز نیت داستان‌سرایی نبود بلکه روزشماری با روزنه‌های باریک بر وقایع سه هزار روز جنگ تمام عیار برای نیروی هوایی جوان که اکنون با همه جوانی در میدان‌های نبرد دفاع مقدس آبدیده و با تجربه شده است، در پیش روی ما خودنمایی می‌کند.

برای رسیدن به آنچه که امروز راهبردش می‌نامیم، راهبرد هوانوردی نظامی که خواست فرمانده از نگارش این مجموعه بوده است، نقد و بررسی نكوهش و باریک بینی در پاره‌های

موارد ضرورت یافته و این بدان معنی نیست که نیروی هوایی امروز یا ارتش امروز همان ارتش دوران دفاع مقدس است و هیچ تغییری نکرده و دوران بازدهی ارتش پس از پیروزی انقلاب اسلامی با دوران بازسازی امروز تفاوتی نکرده است.

در اینجا بر خود فرض می‌دانم تا از کارگروه نگارش کتاب به‌ویژه سرتیپ^۲ حسین خلیلی، که روند دفاع مقدس در ماه‌های بهمن و اسفند ۱۳۵۹ را با رویکرد نبردهای هوایی با استفاده از تلاش ارزشمند امیر سرتیپ^۲ خلبان علیرضا نمکی عراقی و مشارکت جمعی از پیش‌کسوتان و شاهدانی که خود در صحنه‌های پیروزی انقلاب اسلامی و میادین رزم جنگ تحمیلی حضور مستقیم داشته‌اند و مساعدت سرتیپ^۲ فنی مهدی طاهرزاده، سرهنگ کنترل فرماندهان وکیلی و سرهنگ فنی حسن عارف زاده با استفاده از اسناد به جای مانده به صورت توصیفی-تاریخی تدوین نموده‌اند، صمیمانه قدردانی نمایم.

بدیهی است که در تحقق این تلاش ماندگار، همفکری جمعی از پژوهشگران، صاحب‌نظران و به‌ویژه مساعدت امیر فرماندهی محترم و هیئت‌رئیس نهاجا و کلیه معاونین ارجمند ستاد بر جایگاه برجسته‌ای برخوردار است.

در خاتمه، ضمن ادای احترام به حضر شهدای والامقام نیروهای مسلح کشور به‌ویژه مردان آسمانی نیروی سرافراز هوایی و در پاس آن‌ها خلبانانی که فعالانه در عملیات حمله به مجموعه پایگاهی «اچ-۳» شرکت نمودند و از نبردهای بعدی به شهادت رسیده و یا سر به تیره تراب گذاشتند؛ و به طور کلی به همه عاشق‌پیشگانی که با مجاهدت در راه حق به شهادت رسیدند و یا متحمل آسیب‌های جسمی و روحی شدند، درودهای خالصانه تقدیم نموده و از درگاه خداوند بزرگ غفران و رحمت بی‌شمار الهی را برای همگی آن‌ها آرزو مندم.

مرکز مطالعات راهبردی از دریافت انتقادات، اطلاعات تکمیلی و نظرات اصلاحی استقبال نموده و از پژوهشگران و خوانندگان گرامی تقاضا دارد تا رهنمودهای ارزشمند خود را به این مرکز (واحد انتشارات راهبردی) ارسال نمایند.

ریاست مرکز مطالعات، تحقیقات و تدوین آیین‌نامه‌های رزمی نهاجا
امیر هوشنگ خادم دقیق